

З Е Т А

ЛИСТ ЗА

КЊИЖЕВНОСТ И ПОУКУ.

Уредник:

ФИЛИП Ј. НОВАЧЕВИЋ.

Издава оваког четвртка
на цијелом табаку,
у Црној Гори, Ау-
стрији-Угарској, Босни и Хер-
цеговини.

Годишња цена: 1 фр.
за године 2 " "
на четри године 1 " "
на Српско и све друге земље
за године 1 " "
за године 8 " "
на три мјесеца 4 " "
у олату.

Претплата на Црној Гори
је и сва друга става се
самој црпној поштом.

Претплата из Србије у-
пућује се Мезијану Ваје-
жићу у Београд, а из дру-
гих крајева под адресом
Р. Рамадановић Сабано,
бр. 3, Београд.

Претплату пријављују сви
ниши књижевници и кола-
боратори емиграције. Пе-
теринарцима писма на цр-
пну се.

Број 19.

Ч е т и њ е, 12. Децембра 1895.

Година I.

У с к о к Ј а н к о.

Припојетка из црногорског живота.

IX.

(Наставак.)

Старац Ловћен, змиг неприступан ли најближој својој дједи, а и зети суморан путнику у даљини, мирисаше сада дивном планинском сутињом и бјеше пун живота и весеља. По његовијем пространим хладовинама, што се у даљини чине као мале црне цјегле, под сјенови-
тијем китама букава, борова и витијех јела, раздијегала се свирка и пјевашја. Ситна стока на хиваде чепањаше по пасиштима; јаганаџићи одвојени, скрбиху младу тра-
вицу по оврајинама и заданимама, даје је за њих мекоте; крда говеда ричући, трачу, у планинској даљини пригорије; ергеле коња ситијех и чмидијех, касачу и утриваћу се, и ако их нико не говаши. Гомила младога народа растрпало по планини. Момчи, као момчи, умећу се, скачу, утривају се, гађају у пишањ. Мали милет, дјетлићи, иако гнавале згоду, одмакну се од својих жагањана, при-
мићу се к старијој браћи, да им се диве, да се на њих угасдају и штошта ће и они чимети кад порасту. А дјевојке, обично одвојене од момчади, али не толико да им се погледа не могу сусретати, и ове чувајући стоку, уз женски рад, забављају се шалом и пјесмом, а кад ногама дојди мпроваће, онда поскачу, и замету коло. Старији дједи сјеку дрва за зиму, сјеку лишпаке, тешу грађу. Домаћине по гладама имају пуне шаке посла; треба сприти, скоруп одвајати, готовити жељу лудима, кад у вече навале; на све остале домаће нослове, јер им је дом сада ту у планини, до малаго госпођина-де. Не-
вјестима, осим тихе брига, остаје и другтијех кривнјех, јер не мало црногорчани на свијет дође у планини, те им је први удисај, залах старога Ловћена, ирви крив зелена чест.

Тако бива у Ловћену преко дана. Народ и стока помичу се, како се сјен и свјетлост пренјеча по планини. А у вече навале на појила, на студене изворе, а отуда се јави ка гладама. Тад је најзешене. Овпе блеје јављају-
ће се жагањана који су за њима гјерани, а ови овет бечећу, често као да плачу. За крдома, млађарији тако-
ђер у гомилама весело иде на ноштите. Кад већ стигну на гладама, дигне се грађа да планину загуши. Чедлад се дозивају и вичући разгонарају, јер је ред викати на тој висини међу бјељашем и риком. Пошто се жагањани при-

пуште, уголи по нешто граја и врепа, на све на мање, на мање, док од једном све утиња. Стока је већ у то-
ринама, ошад вечерата и поснала. Под ведрим звјезданцим својом, проза зелене чести, као тајанствени уздаси не-
својовијех бива, лукохе зетни лахорп и разпосе појање савијају. Тарнић перкућу по гранама и грмењу. Курјаци се лавдаше по расјечина и шпала, на се шуњају на до-
мак гладама, гдје обично горе велики огњевци, те блену и пе синују им се примаћу; али мирис жва меса, нагови их да се разале; па мјесту. Тако се прикуљају, гледа-
јући се кодо и кесећи зубе док се један по отисне пут ториња и ретан ивјешче за њима. Торни исп отапе пл на далеко, па их стане вијање, и почу крисати, киди-
јући синири и жежеле. Момчад се прене, па берјакајући, као па јуриш оспе плотују у неспидјемци. Често куршум не прозуја кроз планину у зазуд но записе за ноћно зви-
јере; вујо, ако има जोп душка, стане завјатиати, а дру-
гови му сви у један глас припомогну. Тада чобани, по гласу, по сигурну трагу, примаћу се и оглопе их.

Таки њим је живот у планини. Све тако на изјезпу, дању и ноћу. Како зора забијети, чедлад и стока опет се растрпко по простору, да се окупу о заходу. Грудни та-
бресну панојене здрављом, лица набује и руменијом се по-
крију. Животне силе хоће одушка. Нежељену и неудату, а чисту не покварену, привта се као кур маглу, нешто лејасно, али нешто за чијем селасе. Оно пошто чему у простоме народу нема сваданићегга имена, што момка на-
гопи да дјевојку шта: „О дјевјо! о дуо моја, чим ми-
рису њедра твоја“, јер томе мирису нема слична међу њијећем.

Међу тијем народом, што живљаше животом, пунијем насаде и чара, — каквог велможе овога свијета не могу за своје благо имати, — међу њима бјеше, богме, и не-
сретелић, јер је зоп и добро помјешано на свакоме крајичију земље којем људи чењу. Било их је ту, којима још не заросташе ране на срцу, којима је кавка му дра-
го несрећа одјалила! Мајака обеснијену, љуба удвојила, сестара безбратниња, браће од скиро ниокоше, — еле бјеше нарда у жалости, као што га је увијек туште би-
ло у Црној Гори.

Међу несретнијема, најнесретнији бјеше Ускок-Јанко. Јер је он највише осјећао своје бреме, и ако су можда многијем другима тежа била. Некоме је доста каида горчице да га прегргне, а неко може подијети и пулану куку; има их, боже, што огулају у азу, као рибе у води.

А што је било Јанку? Шта му се догодило?

Охладно се момак иза првога записа, пак стао размишљао о својој стањи, и о ономе што ће бити и видио да ће му бити све најгоре. О својој стањи и о ономе што ће бити, треба разумјети најпрече да је промишљао о својој љубави, јер све друго њему бјеху стигле узгреднице. Дакле, одмах првијех дана, има овог српског часа, видио да му је немогуће да се оствари оно за чиме је чекао и што му се у једноме тренутку учинило као већ свршено, бива: да узме Стану. — „Како да она буде моја жена?“ мислио је у себи. „Ко сам ја, пита сам ја? Туђинак ладинаца, — а та сама ријеч, са свим презрењем што она собом носи у овоме народу, бјеше му за ваада пришивена и ако му је гласно нико није придијевао. Тако је он барем мислио. „Па и ако сам прихваћен, и ако ме држе као своје чело, зар штак не треба да видим и сам го као прет? Сутра неће старог нестане, како ће ме гледати браћевници?“ Те и слично црне мисли гонихаху се у његовој глави, одмах с почетка, јер бјеше таке парави да презази с крајности у другу. Може бити да је тако сумњао и прије, али сада бјеше му и теже. Догодио му се као (оноде) врећују у паку, који једнако гадан лежи изванка а кад њим се њиху граве са сваки воћем, па му се приликује устима, а кад он посегне да узбере, граве од једном одскоче. Док није у ономе часу записа, изљубио успе и њеним успама, док је није прилио на своје срце, пазираше блаженство у далекој даљини, као кроз коперу. Па кад човјек тако далеко нешто назире, одјера вријеме а уз њ и надање му се протече и чини му се да ће се оно опажати како се даље одмакне. А пошто је већ био пред вратима свога раја, како му је било одмишати се.

Тако му је било прилике дана, кад је у планину с њима кренуо. Цура га је избегавала, а и он њу, и ако су једнако једно о другом мислили. Кад би се случајно на само затекли, смисли би се и једва чекали да се растају.

Јанку је био ред да се с момчађу састаје, јер та сви пазљаху, и мило им бјеше да им прича о свијету. Он је давао вољу за певалу, колико је могао, понашао се весело, е виаче се бојао да не ода што му је на срцу. А како сви мишљаху да је српста и законан, како знадијаху да је одлучно одабрао тај живот, проговораху с веселем. То га је већма шестито, та несприлика, да под недрем лице крви унутрашњу бору.

На махове му се надале пошћало, а то је бинало или ноћу, кад двана наивнаста природа у торжеству љубани ублажише нештине и умалу срчаност у младјем грудима буди; или дану кад би се осамло одједно у хладовини па маха дао крилатој машти. Та је сновао свој нови живот, своје гледанице, толико гледанише љубави, — пак задох круте нештине све то распрши, као што вјетар мазлу распрши.

Да избегавала друштво, другог изговора није имао но да обилази планину. А била љубавна природа, јер нико и одрастао бјеше у њој. Осим тога гребени умор и дивни привори одузимаху нешто његове јаве. Љовћен и

Штировици обиграо бјеше с краја на крај. Сп овог пољског гледно је под собом жушно приморје, а с њега поглед му је летало по пучини морској, по тој дивоти, гдје не сушта поглед ни приморја, а камо ли човјека са сјевера, још са онаком душом. У сваку нећину замирио је: сједно је под столетна стабла, гледао чудне не познате му типе, нишао на Међурвију, тој травњавој дубодolini најећу Љовћена и Штировица. Све је то обинао, тражећи лијека својој боли.

А цури, кака њој бјеше? Како јој је могло бити по јадно. У т ј здрављу, честој дини планина је љубав била. И ако бјеше проста и неуча дјевојка, као и остале нештине друге, одликовала се од њих тањим умом и нежнијем срцем. Кад природа у ономе њедру нешто самостојно одјоци, оно је савршенје нег о Јанку што се уздиже и ватегом догјера. Стана је у оној надала она, што је при човјеку замишљао, а прије није могао јасно преставити. Уз прикладност и јунаштво, шири опескији ум и нежност срца. Осим свега тога што их је једно к другоме прилибуло бјеше тако названи нагон за укритајем. Он, „човјек из свијета“, разумје се да је свлако прилопу уза њу дјевојку, уз „сироте природе“. А он још изаде при себи највећу прилику за Цигорку: јунаштво. Она пак занепади њега вишим особинама, која није замишљао да је могуће наћи при простој дјевојци.

Јошму ријечи: узајамна, једнака љубав, прилачила их је. Љубав, кака се само једном у животу може осјећати. Љубав, која од човјека може да учини јунака, умјештина, или приче сланиа човјека, а боже, ако му је нешто и у вроду и зликовца. Љубав така, која женту даје једно из нештјех природштјех мана, те је поставља на највишејем разумишћејем, или, ако је погаче, често је слично до највишејем гаду.

Тако су осјећали једно другоме. Тако су у срцу осјећали, а пред другима крили. Ни он ни она ни за час не посумњали у узајамну љубав и ако се избегавалаху. Кад се двоје младјех тако заљуби, не треба ни говора да се разумјеју, да помијенују што им је на души; најамал прекрет, поглед, израз лица — све је то јасно њима.

Тако је трајало до пред Видов дан. Сердар се чудно што се Јанко боље не опоравља у планини. Он и стопаниша му, чувају се још више шта је Стана. Дјевојка је с дана па дан онадала и блједила.

Линем у ови Видова-дне, сердар је нијеји дан био у планини, и стигне пред колабу, таман кад његови бјеху вечера и п нитаху се у чулу, шта се с њим догодило.

„Не знам ни сам куд сам се прасо“, рече он оједвајуби. „Тражио сам zgodно дрво за прицајем. Тако, ама, ја! Оно кад је нечеса много на обир, најтеже је забрати. И тако, ево сјекиром, на рачену, стигох, бога ми, близу до Коложуна.“

„Нијесен чоце, тако далеко!“ рече Јока.

„Ама јесам!“ Чула стар. Понекада погче те саме посе је кеп најтести!“

„А што ми је?“ рекоме му домаћи у глас.

„На имол Коложуну, вићим човјека је сједи под дрвом. Мили, оно је текн пак, ајде да припази, јер нема труд при себи. Ближе, ближе, кад ја ко би Погодите!“

„А што да ногајемо, по казуј!“ рече Јока несприливо, јер постаде на домаћину неспр.

„Нико други, до Сисаје Цуна!“
 „Ха! — гдацише у глас домаћи, и паперине уши.
 „И ја, боже, рекох: „ха“, кад га виђех, и и он
 тако исто. — Што ћу! Исма већ повртана, а и онако
 ме бјеше воља да се с ким поразговорим. — Он започе:
 сердару, иди, тамап као да сам поручио по те. Вјере
 ми! Баш мишах — ко коме ћу ти поручити. — Ја виши,
 није ништа зла, кад ме ево сама срећа напеше. — Не,
 ишај, зла није ни дао Бог, но баш кажда оно на добро
 сушти. — Слушам те! рекох му. — Поше ти он отуд
 одовуд, пита за здравље, за ово за оно, док најзад помену
 за Стану!“

„А што за Стану!“ пресла Јока.

„Пита: како ми је она несугуба слава, а Бог зна,
 може бити да је и суђена“, исприва Цуна, па ми се
 добро загледа у очи. — Вајај, Сисае, нијеси утоне о! О
 томе немој даље. Било и прошло. — Ама, чоче, нијесмо
 о томе потону рекли? — Јермо вајај!“ рекох ја, па ми
 мучна мисао прозети кроз главу. Мислим сам у
 себи: не би он овако обезочно да нема запаша. Да
 није зајсда! Да се нијесу окупили овђе, да уграбе пуну и
 да покор ушше. Посумњах ја на то, па се стадох обаз-
 рирати, а наредих се, ако доита дође. И онда помислих:
 да ако му је с мјеста зубе не покажем, може помислити
 да сам се пренао. Стога ћу ја њему: Нијеси утонуо не
 збори више, но троши ријечи, јер ти је узалуд. —
 „Ама ти мени образ опрни! рече Господарем и пред оно-
 ликовић збором!“ рече он. — „Нијесам ја, Сисае, но ти
 сам себи!“ — Ријеч на ријеч, дођесмо до крушнџех. Ја
 му обрнух плеш, на дома!“

„А шта рече у потону?“ зашпта Јока.
 „Рече: велико је ово зло бити мени, ја ли теби, ја
 ли ободни?... А, чули! — да оно мени застраши! Да се
 ја пренаем од његовијех ријечи! Беснија!“
 Јока се прекрсти и уздахну.

„Више покора шајад, ово ове нуре!“ рече Јока
 гледајући Стану. „Но да је дамо у неки понтези дои,
 док смо на вријеме, а ништу је сто! Баш и јуче долаз....
 „Прекрсти баба!“ викну сердар сршто. „Да је уда-
 јемо од њевојега страха! Нема ли она недесят брата!
 Да је и уграбе, стигли би је зашта, те довијелан њихове
 главе, за јабуке, теби мајци!“

„Те ријечи напијеше тишину. Свак је за себе нешто
 промишљао. Јанко диже Милуна са свога крила, па га
 постани крај себе и хтједо да изађе.

„Сједи Јанко!“ рече му сердар. „Не одлази се ни-
 куда. Зар ми и ти нијеси мој?“

Стану у исто вријеме простријела очива мозка. Он
 сједо сназден.

„Не, баш од стра, но онако... Боже дјевојка при-
 снјела за удају, а ништу је“ додја Јока божаљкиво.

„Чуо сам ту јесему, чоче, већ“, прекиде је сердар.

„Е, б-ме, кад не пушташ зборити! Ето не даде
 за Рајевнџа. Ја не знам, вјере ми, замјерке му нема,
 шти би му је наша чја му драго швер.... Лучер је ошет
 додво чојак и говорно ми...“

„Који те то, са срећом?“ зашпта сердар.

„Боже, тајо, добар чојак Ивановић из Приморја!“
 умјениа се Милана.

„Је ли то Луксин син?“ зашпта Сердар шажливо.

„Он боже“, прихвати Јока пагло. Послао је јучер
 једнога рођака...“

Сердар се замисли.

Јанко и Стана гледаху крадом сердара, у највећој
 зебни, шта ће одговорити.

„Добар чојак!“ одговори Пејо. „Добар и има доста
 свога...“ Т’ е нијдјесмо, нијдјесмо... А сад да се
 лијече. Ајдемо!“

Можете замислити је су ли зашпан Јанко и Стане
 те поћи.

Сјутра дан, Јанко одведе сердара на страну, па му
 рече:

„Стрико, ја бих рад поћи у манастир!“

„А зашто, Јанко?“ зашпта сердар и гледаше га у чу-
 ду. Момак бјеше блјед као крпа; ушсе му повнјидише
 и дрхтаху; очи улазе, а под њима се црнјаху два обруча.
 „Зашто, чоче? шта је теби?“ понови сердар ми-
 лосно.

„Ништа... рад бих к Владци... Оно, рад бих му
 казати да сам остао за вказа овде... па и без тога, ж-
 ља ме поразговарати се с њим.“

„Па добро, дијете, причекај па ћемо заједно о Пе-
 трову-ди“.

„Не, но одмах!“

„Ма Бог с тобом... Шта си наумио? шта ти је?...
 Ја ти виђу на лицу да ти је нешто. Кажи ти мени као
 ону! да се нијеси с кијем зашпао; да ти није ко што
 ружио рекао? Кажи ти мени!“... Сердар настава даље
 да га пита, али задуду. Једино што је могао постићи то
 би, да ће остати до Петрова-дне.

До тога дана ријетко је ко виђао Јанка. Ноћу је
 доваљно, те завожио што би му оставио, а зором га не-
 оставио.

Сердару и свијем као је и криво то било од Јанка.
 Особито се стари чудно и жалостиво. Није се могао доми-
 шљати шта је његовом укусу, а ниједо је да га је залу-
 ду пуштати. Дошдо је сердар био нагмурен. да му кроз
 то вријеме Јока ниш помислила није снјела о процесу, према-
 да јој је дрво пошпа. Она наговори снаху да свекру
 помене.

„Ш ђаволом и процес и устаја и — сас!“ викнуло
 је сердар кад она о томе зашпта.

Два дана пред Петров-дан, дође момце на сердарево
 браштво и рече да је пратио Јанка до Вјелона, да је
 отишао к Владци, и да их је поздравно и поручно им
 да га не траже.

Сердар како то чу, зграби пушку, да и он шћеде на
 Цетпље, Јока га устави:

„Нека чоче! Помислиће се да је нека зашпа међу
 нама, кад трчите један за другим на Господару...
 Причекај ево још два дана. Може бити да ће се п он
 врнути!“

Сердар посудна жепу.

„Фала Богу шта је? Шта му је ко ушпано?...
 На нас се није имао узрока наједити, ни дао Бог!“ рече
 Јока, искрено жалећи.

„Није ништа, но се покажао што је остао, па се
 предомислио, па може бити молиће Господара да му
 изради, да се дома прие“, примјети Милана.

„Јок, вајај“, рече Пејо. „То није. Главу моју по-
 кажем да он не мисли то учинити... Иснито је друго.
 Бог зна!... Шта ти мислани, Стане?“

Како она не бјеше до тада ни ријечи проговорила,
 сви бјеху радознали да чују њезино мишљење, те сви
 погледи обрнуше се к њој.

„Ја... ја не знам“ рече она зашпавши се, а ру-

мен јој се оуеу по лицу, као ђа да је жеравицом оуоу,
„ја мислим е ће збила то бити!“

Отац и мајка погледнуше се.

Милица зину, па је гледаше у чуду.

Сердар стинте очи, па се прочепа чибуком међу
обрве. Протрља, поротрља, док му се вожа не запрече,

као тражећи да му боље тукне међу очима. Па да забави
мури, стаде грајати и паређивати и рашћера их сви-
јех.

(Сарниће со.)

С. М.

СТУДИЈЕ И УСНОМЕНЕ.

(Наставак.)

Цензура, у превеликој равности својој, хтеја је да за-
брани „Ревизора“, но при другој представи с м је цар
присуствовао и живо је пљескао. Једна дворска госпођа, чије
је име везано за најпеште успоме из онога доба, обратила
му је пажњу на тај комад.

Гогољ је дошје написао „Разјезид“ (Изааак из позори-
шта) у једном акту, у којем је пуео публику да збори; то је
врло вена сатира на критичаре који су осуђивали његову ко-
медију, и на публику која се показала номарна за вјештину и
књижевност народа. У оно доба кад је Гогољ писао своја
узор-дјела, нико није марио за књижевност; писци нијеше били
омиљени у земљи нити их је ко обдарило; осим неколико љу-
ди истински просвјетљених нико се није бринуо за књижевност
руску. Осим тога свакојакс смисла нијеше јо; давало да учини
полета; цензура је често била неубудано ревнска, те је
инше пута с м цар морао лично узети се да избави њошко
дјело из чедусти цензурних. Цар Никола није се никак гра-
дуно мисла, као Луј XIV. или Август; али је био Рус срцем и
духом, прави народњац руски, и умно је вазда да погоди шта
ваља; он је вазда заштитивао pjesника Пушкиња; он је с м
познурисао његова дјела; а зна да дијели, док је био
потресан, кад је чуо за прерану смрт Пушкиноу, и солило је
жално за њим. Пушкин је страшно обожаван Петра Великога, а
то је чинио и цар. Цар је Никола давао крај сарпате Пете-
ље pjesникове, писао му је сјутра-дан писмо лично сазнатије,
учинио му је почести као неком краљу, поставиши га позаче
страж крај његово мртвачке скриње, с м ју својом руком
помогао да се повесе тијело на мртвачка коза и присуствовао
је погребу.

Најбољи пријатељ Пушкинов, који је послје постао и
пријатељ Гогољев, pjesник Жуковски, би одређен да васпита
малогга кнеза нашљедника, царице Александра II, цара осло-
бодкоца.

Кад је наишао на свијет „Ревизор“ и прва дјела Го-
гољева, цар је Гогољу осењурао повину примом, благодар-
њи добријех препорукама једне жене, коју је кнез Петар Ви-
земски прозвao: „нашадобра мајка номотња гласно књижевности
руске“.

Невољи руске књижевности било је више узрока: народ
није ништа читао, а двор и велики људи мадо; и што се чи-
тало, било је на страном језику, из туђе књижевности; тада
још није било у Русији онога реда људи које се данас зове
„интелигенција“. Пушкин, Лермонтов и велики дво наших
познатијх писаца привадади су пљемитву. Велико среднште
народне мисли бијашо у Москви. Тада није још било у
Москви такозване славоношачке партије, па инак, од Алексан-

дра I. па до кримског рата, пиједно доба није било толико
плодно у књижевности и књижевним производима руским као
оно доба у којем живљаху Карамзин, први историк руски, Жу-
ковски, Пушкин, Лермонтов, Гогољ, Велички, Ватушка, Барјатин-
ски, Лазиков, руски Лаонтеи Крилов, Козлов, Вяземски, Хомяков,
Киреевски, Тучев, а на обзору: Достојевски, Тургенев, Некрасов,
Гончарев, Л. Толстoj, Алексеји Толстoj, Островски, Аксаков, Шенс-
ки, Костомаров и толики други. Жена она, то их је сажнала
својом симпатијом, заљавља их од цензуре и бранила у сва-
ком случају, та је жена била најмајданпшија пријатељка најори-
гиналнијем генију руском — Гогољу. Њеној ријечи код цара
има се благодарило што Гогољ није подлагао у прии мах боли-
сти; билан, готов хино олард, не само по својој нарави него
још више по својој осамљености и сиромаштини, цар му је по-
могао да може путовати, те је под благим небом Италије по-
вратио своје здравље и душевну снагу, и могао је остати од
тада главар руске књижевности. Послје његове драге Украјине
најпеште бјеше Малорусо омиљно Рим; он га је описао у
својим дјелима и пјесима несрљавно дражешно. Тај варвар
са Сјевера, разуми је Вјетни Град, старина, васкре нештине,
кашто је и онај други варвар са Сјевера, Бајрон, разуми Грчку
и Рим, који је за оба баш то city of the South (варош ду-
ше), велика утјеловитеља у њиховој пјесничкој меланхолији,
од које је наш суверени песникма толико удаљен.

Меланхолика она два генијална човјека снада у ову врсту
коју Вјетски главо зову „Weltschmerz“, суверени песникма
неиспима, то је „Welterschmerz“. презирање свијета.
Back in the day, Гогољ је прозборно ово неколико гророчанских
ријечи, које су уриване на његовој падробној плочи:

„И ја ћу се смјати горким осмејом.“
Горак је, ва истину, тај осмеј сатирика, који душо
својом продије у вјеште истине, а орде му дуби човјечанство
и бољује не само при додиру него и при погледу јада и ново-
тега; то није више онај осмеј блажен и задовољан као у Вол-
тера, што онај равнодушна и немарна проишја као у Стендала;
такозвани песникма Гогољев, Достојевсково (ако ту има пес-
никма) тишти и боли, ерде им нара и крв точи из њега.

Ако је истина, да генијалан човјек мора бити болестан
од живота, неврслоц, у онште пнеморалан, онда су доста Го-
гољ и Достојевски били махитни и онијем грозничавим огњем
обузети, у којем се значну дјела генијална, у којима се
нијејела свијет и слобости дуждеа а чезне се за опоравком
нијејела рудо дуждоко. Дина махитност и још дијавле падамо
које се у вјери њеној значна!

(Наставље се.)

Руски pjesници у биографијама.

Написао Н. В. Гејбљ.

Преводио с руског М. Драгоић.

(Наставак.)

Д. И. Фонвизин.

Године 1766 Фонвизин је довршио своју прву комедију
„Бригадир“. Сви који су је чули били су у усмеху, Васеро

доде о њој гле и до царице, која га је дозвола к себе у
Петерхов ће јој је прочитао своју pjesму. Царица је била врло
задовољна и обасула је похвалама автора. Велики княз Павло

— Сво од једном би опејенут неском живом свијетлошћу; ни угле Антоњију и њена пререница, гдје се држе загрљени о гледају једно друго. Превале се настави уза свирање на гласовију и ако Антоњија не црпљиво и ако младици не тицаше гласовију. Савјетници наду у свијетост. Пробудивши се остаде му само успомена чудног тога сна. Потрча у собу Антоњије; она бијаше протрета па постели, очи јој бијаху заклоњене,

а осирој л бијаше на уснама. Чиниш: се као да спава, као да је ужикана сном сребро и блаженства. Али — она бија не мртва.

Из приповједка Е. Т. Хофмана.

Превео:

Филип Ј. Кочачевић.

КЊИЖЕВНИ ПРЕГЛЕД.

Друштва.

(Матрица Српска у Новом Саду). Књижевни одбор овога друштва имао је саставке 9. 13. и 19. Новембра ов. г., на којима су ови послови рађени:

Секретар јавља, да се 144. свеска „Летописца“ пошљемља за о-у годину, доштампава, и да ће 145. свеска (1. за год. 1886.) одмах ићи у штампу, чим се штампаће 141. свеске доврши.

Исти јавља који су саставци спрењени за 145. свеску „Летописца.“

Исти секретар напомиње, да ће се чланак Стевана Миловића под насловом: „Финика у Срба“ штампати у 145. свески „Летописца“ и да би сад ваљало народити колико ће се од тога чланка посебне отплатити.

Одређује се, да се поменути чланак отплати за „Летописца“ у 200 комада и да се од тога уступи писцу 150 комада. Никола В. Врбић у Врограду шаље за „Летописца“ своју трагедију у 6 чинава под насловом: „Ваздаслав краљ угарски“, молећи да се награди и да се од ње бар 500 комада посебне отплати, ако се нађе да иста трагедија заслужује награду.

Издаје се на оцјену потпресиједнику Светозару Савковићу.

Аркадије Варађиници у Новом Саду јавља, да је прочитао расправу понасан за „Летописца“ под насловом: „Универзитетска школа у Црној Гори“, од Мите Поповића.

Оцјенљивач наводи, да писац на лак начин претреса једно врло важно и суверено питање просветног живота у Црној Гори и мисли, да ће та расправа расветлити и нап многа питања овоисторног просветног живота, јер се писац у главном насљав на историјски развитак нашег школства, те с тога оцјенљивач препоручује, да се та расправа што прије, још док није у Црној Гори то питање ријешено, штампа у „Летописца“.

На основу те оцјене прима се споменути чланак за „Летописца“ и писцу Мити Нешковићу одређује се награда од 50 фор.

Непознати писац под знаком: „Перо је мач“ шаље за „Летописца“ и награду своју ријечу под насловом: „Инонија.“

Издаје се на оцјену члану дру Милану Савићу. По предлогу секретаревом прима се за „Летописца“ оцјена Мите Нешковића за: „Закон основне школе у књижевни Црној Гори од 13 септембра 1883.“ и писцу се одређује за њега награда од 12 ф.

Др. Милан Јовановић Батут у Новом Саду подноси за „Летописца“ чланак под насловом: „Грађа за медицинску терминологију.“

Секретар напомиње, да у тој грађи има 1700 ријечи, а међу њима преко 400 нових. Свака ријеч протумачена је било то свој корњеном, било по тузем поријеклу, по правом научном значењу латинском и њемачком. Једно 7—800 ријечи не налазе се нигде у рјечницима него их је писац прибаво на различитих снаса.

Издаје се на оцјену дру Илији Огњеновићу.

Др. Милан Јовановић Батут у Новом Саду подноси своју оцјену на чланак Живка Драговића под насловом: „Београдски преглед Црне Горе.“

Оцјенљивач у подужој оцјени народи, да изрека „подза“ себе и своје пријатељ“ вршица у животу једнога исто

толико, колико и у животу појединих људи. Најбоњи дио при родног поступног напредовања насљав се на ту кардиналну науку. Та истина је давно призната и напредни народи служе се поглавито њоме, да себи ујомче свој индивидуалитет. Ни једна грана из народне прошлости и народне садашњости, ни једна прилина из домаћег и јавног живота, ни једна околност која утиче на њих, не пушта се из вида. Све се то прибрва, испитује и тумачи, да покаже јасну слику, из које се изводи наука за будућност.

Ми до скоро као да нијесмо тако радили. О Србима и српским крајевима, о нашим приликама мало је у нашој књижевности. Главније, што се до сад испитивало и радло, заслуга је туђинаца; тек он гдјесији отранак нијам отет, а све друго је за сад у туђим рукама. Свак о себи хоћемо што да дознамо, морамо туђице читати.

С тога мисли оцјенљивач, да је свака појава у књижевности која нас узознаје с нашим приликама, веома важна, на прена томе и обрадовао се расправи Живка Драговића, која, истина, да је само одломак, али је од велике важности и надмашна богатством података и тачношћу готово све дојавише списе те врсте.

Наводи се за тим неке мане, оцјенљивач је тог мишљења, да себи саосмишља расправа, и ако не одговара цијели, која се обсеља насловом, могла штампати као грађа, из које би послје други могли црпети. Таку богату грађу, особито у овом смјеру, пријетећемо наћи.

Према овому томе као услов за награду и штампање у „Летописца“ предлаже оцјенљивач:

1. Да се којимлики оделов „Београдски преглед Црне Горе“ замјени насловом: „Грађа за Београдску Црну Гору.“

2. Да изастану одјелци, који говоре о етнологији, географији, дакле одјелци под насловом: „внијски обљав“, „море и његово обљав“, „воде на коњу“ и још један одјелак, гдје се говори о зашитама складарског језера;

3. Да се по гдје гдје исправи начин излагања, језик и правопис.

Секретар јавља, да је Стеван Миловић према приједбама оцјенљивачим поправко свој рукопис: „Називно и здравље, то највеће благо наше“, и да га је на ново поновио из преглед.

Издаје се пређашњим оцјенљивачима тога дјела дру Ђ. Натшевићу и Светозару Савковићу, да разматрају, да ли је писца поправко дјело своје онако, као што су они то од њега захтјевали.

Књижевни одбор доставља приповјетку за народ од Панте Поповића, под насловом: „Не угради ми живио чича Јова и Гајдоја.“

Издаје се на оцјену дру Врбу Натшевићу и Ђ. Рајковићу.

Марко Цар у Задру шаље за „Летописца“ свој чланак под насловом: „Вајрон у Италији“ и моли, да се на ради ако се прики.

Издаје се на оцјену члану дру Милану Савићу.

Др. Милан Савић у Н. Саду јавља, да писма: „Икоњица“ од непознатог писца под пиером: „Перо је мач“ не заслужује награде. Писац има право да је перо мач, само не у његовој улади.

На основу те оцјене не прима се споменути pjesма.

(Сршило се).